

A tanuló kódszáma:

Državni izpitni center

N 1 9 1 1 3 1 3 1

**9.
osztály**

2019. május 7., kedd / 60 per

Engedélyezett segédesszerek: a tanuló által hozott kék vagy fekete filctoll vagy golyóstoll.

**9. osztályos
ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS FELMÉRÉS**

ÚTMUTATÓ A TANULÓNAK

Figyelmesen olvasd el ezt az útmutatót!

Kódszámodat ragasd, illetve írd be a jobb felső sarokban levő keretbe!

Mielőtt a feladatok megoldásába fogsz kezdeni, betölts ki a mellékletet, amelyen a szövegek találhatók!

Ezután figyelmesen olvasd el az előző feladatok utasításait, és oldd meg a feladatokat!

Minden feladat esetében a megfelelőt az erre a célra kijelölt helyen írd a keretbe!

Írott betűkkel, olvashatóan, a helyesírási szabályoknak megfelelően!

Ha tévedtél, válassz egy húzd át, majd írd le a helyeset!

Az olvashatalommal szokat és a zavaros javításokat nulla ponttal értékeljük.

Ha valamely feladatot túl nehéznek találod, ne időzz sokat ott, inkább fogj hozzá a következő megoldásához!

Hagyunk időt, a megoldatlan feladatokhoz később térj vissza!

Ha befejezed a munkát, még egyszer ellenőrizd a megoldásokat!

Bocsáld önmagadban és képességeidben! Sok sikert kívánunk.

A felmérőlap terjedelme 16 oldal, ebből 1 üres.

N 1 9 1 1 3 1 3 1 0 2

N 1 9 1 1 3 1 3 1 0 3

3/16

MELLÉKLET AZ I. RÉSZHEZ

1. szöveg

Borbás Marcsi a Gasztroangyal című műsorról

(1.) – **Mióta vagy a média világában, és hogyan jutottál el a Gasztroangyalig?**

– Közel húsz éve tévézem, és minden természetes közegemnek éreztem a magyar vidékek bemutatását. Számonra az országjárás, a találkozás az „Egyesű Emberrel”: lételem. Ezért tartom magam szerencsésnek, hogy létrehoztuk a Gasztroangyalt. A gasztronómia szintén szívügyem.

(2.) – **Milyen fejlődésen ment keresztül a Gasztroangyal? Honnan indulit?**

– Óriási kihívás volt eldönteni, milyen aspektusból mutassuk be a magyar gasztronómiát. Vajon mennyire élnek még a hajdani aranykor emlékei, vannak-e, akik sikerrel hívják új életre elfelejtett hagyományainkat? Vannak-e vendéglősök, gazdák, akik a saját gasztronokultúránk felé tekingetnek, vagy a jövő csak a külföldi receptek és szabályrendszerek alapján képzelhető el? Óriási örömkre kiderült, hogy nagyon sokan gondolkodnak úgy, mint mi, és próbálják menteni, újragondolni a magyar gasztronómia közismert és elfeledett értékeit. Büszke vagyok, hogy betölthetjük a kapocs szerepét a termelők, vendéglősök, borászok és a nagyközönség között.

(3.) – **Hány ember dolgozik rajta?**

– Összesen 40–45 munkatársunk dolgozik a sorozaton, egy epizód 12–14 ember munkája. A nézők a szerkesztői tartalom mellett sokat dicsérlik az operatőrjeinket, a zenei választékunkat és a vágást.

(4.) – **Hogyan fejlődött a nézettségetek?**

– Az első évad közepezen jó nézettséggel indult. Aztán robbant a bomba, és szinte hetek alatt váratlan magasságokba emelkedett a nézettségünk. Az ötszázezres átlagnézőszám állandó lett, és gyakran jutottunk túl a hatszázezres határon is. Egyszer hétszázzerő fölött voltunk.

(5.) – **Mennyi munkaórát vesz igénybe egy ilyen műsor elkészítése az adásba szerkesztésig?**

– Egy-egy téma néha hónapokig alakul. Ha megvan a koncepció, akkor kb. 2–3 hét előkészítés után két nap alatt veszünk fel egy epizódot. Ilyenkor hajnali ötkor kelünk, és este tízig dolgozunk. A nyersanyagból aztán egy hét utómunka után alakul ki a végeredmény.

(6.) – **Mik a jövőbeli tervezetek?**

– A Gasztroangyal tevékenysége folyamatosan bővül. Egy igen tartalmas honlap készült mellé, a facebookos közösséggünk pedig túllépte a 170 000 tagot. Tavaly megrendezésre került az első Gasztroangyal-hétvége, év végén pedig megjelent a könyvünk A sűrűje címmel. Titkos tervem, hogy megszülethessen egy junior Gasztroangyal tévésorozat is, hiszen sok gyerek érdeklődik a műsor iránt.

2. szöveg

A Gasztroangyal tévéműsor stábja – élén Borbás Marcsi műsorvezetővel – május 7-én és 8-án a Muravidéken forgatott. Csentétől Dobronakig a Muravidék jellegzetes és hagyományos ételeit, azok elkészítésétörökítették meg a képkockákon. Hogy a műsor gazdag kulináris képet alkothasson vidékünkön, abban a helyi gazdák, gazdasszonyok vállaltak szerepet. Csentében Király Mária és Király Lajos a bogrács, a sült bab és a gibanica készítését mutatta be, Petesházán Császár Ilona fumut készített, és mesélt a kalács történetéről. Völgyifaluban Kaszás Irén biodinamikus kertészettel engedett betekintést, és a kendermagolaj jótékony hatásairól beszélt, Lendván a várban pedig a Hadik-legendát elevenítették fel. Dobronakon Hancsik József és Edit hagyományos falusi reggelivel várta a forgatócsoportot. Majd „tejfölös gombucát” és bujtárepát készítettek. Radamosban Rudas Magda muravidéki perecet és „bubos turut” készített, Bánután Cuk Péternél a Cuk Parasztgazdaság életébe kaptak betekintést. Végül a Lendva-hegyi Cuk borház fogadta a budapesti televízió munkatársait. A műsort május 24-én 17:35-kor vetítik az M1-en.

MELLÉKLET A II. RÉSZHEZ

Sohonyai Edit: Kockacukor (részletek)

A 17 éves Lányi Elvira, azaz Kockacukor egy kedves duci lány, aki beleszeret a jóképű Maxba.

Kockacukor észrevette, hogy mindenfélét kitalál, csak ne kelljen tanulnia, pedig várja a matek, a kémia és a biológia. Vajon mi lesz belőle, ha elvégzi az iskolát? Hogy örülne a Paprika Tévéen egy jó főzöműsornak! Ő vezetné, és élő, egyenes adásban főzne a nagyérdeműnek. Anya szerint ugyanis ő „csemcseg” főzés közben. Fogalma sem volt, pontosan mit jelent ez a szó, de úgy érezte, mégis kifejezi az evés csettintő, cuppogó örömet. Egyszerre beszél és kóstolgat. Szívesen elcsemcsegne, csemegézne elő egyenes adásban akár... Vajon volna ember, aki ezt szívesen megnézi? [...]

A tegnapi találkozás a táplálékkiegészítős boltban meghlette. Mi volna, ha készítene Maxnak egy kifogástalan, első osztályú proteintortát? Méghozzá szerelmi varázslat céljából? Egy népi babonákkal foglalkozó gyűjteményben ugyanis azt olvasta, hogy a

falusi lányok egy szál szörüket belesütötték pogácsába, és „megetették” a kiszemelt legénnyel. [...]

El is határozta, hogy növeszt egy szál hónaljszöröt, és beleegyezíti az alapmasszába. Aztán elképzelte, hogy Max meglátja a gyönyörű tortát, beleharap az első szeletbe, és amilyen peche van, mindenkorodik a nyelvére a hónaljképződmény.

„Mi ez a dzsuva?” – kérdezi, és köpködni kezd, miközben a következő mozdulattal már undorodva a kukába is hajítja az ő mesterművét, mely a halálát jelentené minden szép és mágikus hónaljképződménynek.

„Majd ledarálom!” – jött rá a megoldásra, és nagyon elégedett volt, hogy ilyen frappánsan kitalálta.

Beültötte a keresőbe a „proteintorta” kifejezést. Azt hitte, ez az ötlet senkinek nem jutott eszébe még kerek e világon, ennek ellenére egészen sok receptet talált. Egyet kiírt, és láttá, ezt pikk-pakk el tudja készíteni, de a legfontosabb kérdésben nem látott tisztán: hogyan juttassa majd célba Élete Főművét? [...]

Igaz, hogy már tíz óra, de gyorsan nekiállt, hogy összedobja a proteintortát. Tojás, tej, túró volt a hűtőben, s hogy a többieket ne zavarja a pihenésben, kézi habverővel dolgozott. [...]

Amikor összeállt a tojásfehérje-habos piskótamassza-alap, már csak a mágia legfőbb elemét, az egy szál hónaljszöröt kellett valahogy prezentálni.

Hogyan?

Hogyan? Hát gyanta által!

Bugdugta a gyantapatron melegítőjének dugóját a konnektorba, és lehúzta a pólóját. Kikészítette a gyantacsíkokat, és várt. Amikor a patron felmelegedett, lekente vele a hónalját, majd gyantacsíkokat simított rá, és egy mély lélegzet, valamint egy kis sikkantás után letépте. A gyantacsíkokat kiterítette az asztalra, majd elszaladt szemöldökcsipeszért, hogy egy szálat le tudjon aztán operálni a ragacsról. [...] Már csak a porítás hiányzott.

Kávédaráló? Mozsár? Egyik sem jó... Az elkövetkezendő negyedórában azzal foglalatoskodott, hogy kisollóval a lehető legkisebb egységekre ossza a szőrt a massza fölött. Így ni! Már csak be kellett dobni a sütőbe a teplsít, és várhatta a végeredményt. 11-re készült el vele. Akkor feldíszítette két, hűtőben talált kukucskával (a lyukas közepű linzerkarikákat hívja Öcsi így), aztán ügyesen kimetszett banánszelettel száját formált, és kész is volt a mosolygó proteinemberke. Hullafáradtnak érezte magát. Már csak annyi ereje volt, hogy fogat mosson, pizsit húzzon, és irány az ágy. Félkómásan abban reménykedett, hogy megállmodja majd, miként juttassa célba Élete Főművét...

N 1 9 1 1 3 1 3 1 0 5

I. RÉSZ

**Az I. rész feladatai Borbás Marcsi a Gasztroangyal című műsorról című szöveghez (1. szöveg), valamint a bekeretezett szöveghez (2. szöveg) kapcsolódnak.
Figyelmesen olvasd el minden kettőt, majd oldd meg a feladatokat!**

1. a) A szövegek alatt feltüntetettük minden kettő forrását. Írd a vonalakra, melyik hol jelenhetett meg!

1. szöveg: _____

2. szöveg: _____

(1 pont)

1. b) Fogalmazd meg, miért választottad ezt a forrást a 2. szöveg esetében!

(1 pont)

2. Melyik állítás igaz az 1. szöveg műfajára? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

- A A szöveg reklám, hiszen népszerűsíti a Gasztroangyal című műsort.
- B A szöveg hír, hiszen hírt ad Borbás Marcsi legújabb műsoráról.
- C A szöveg könyvajánló, amely Borbás Marcsi új könyvét mutatja be.
- D A szöveg interjú, amelyet az újságíró Borbás Marcsival készített.

(1 pont)

3. Fogalmazd meg az 1. szöveg 1. bekezdése alapján, mit tart Marcsi fontosnak a munkájában! Két dolgot említs!

(1 pont)

4. Fogalmazd meg az 1. szöveg 2. bekezdése alapján, mi a Gasztroangyal című műsor célja! Két dolgot említs!

(2 pont)

5. Igazak (I) vagy hamisak (H) az alábbi állítások az 1. szövegre vonatkozóan? Karikázd be az I vagy a H betűt!

A Gasztroangyal egy-egy részén 40–45 ember dolgozik.

I H

Egy-egy epizód elkészítése körülbelül egy hónapot vesz igénybe.

I H

Marcsi a fiatalok részére is szeretne Gasztroangyalt készíteni.

I H

(3 pont)

6. Válaszolj röviden a 2. szövegre vonatkozó kérdésekre!

Melyik évben forgatott a Gasztroangyal stábja a Muravidéken?

Mivel ismerkedtek meg a lendvai várban?

Hol fejezték be a muravidéki forgatást?

Kinél reggelizett a stáb?

(2 pont)

N 1 9 1 1 3 1 3 1 0 7

7. a) Egészítsd ki a táblázatot a megfelelő adatokkal a 2. szöveg alapján!

Helyszín	Az ételt készítette	Étel(ek)
Csente		
		perec, „bubos turu”
	Hancsik József és Edit	

(3 pont)

7. b) Az alábbi kép a muravidéki forgatáson készült. Pótold a mondatban a szavakat a szöveg alapján!

A képen Marcsi _____

tart a kezében, amelyet

_____ sütött.

(1 pont)

8. Írd az 1. szövegben szereplő idegen szavak elő a megfelelő jelentés betűjelét!

_____ gasztronómia

A csillagászattal foglalkozó tudomány

_____ média

B sajtó (újság, rádió, televízió)

C orvostudomány

D szakácsművészet, az étkezés kultúrája

E mezőgazdaság

(2 pont)

9. Alkoss a *munkaóra* összetett szó elő- és utótagjával egy-egy újabb, a mondatba illő összetett szót! Ha kell, toldalékold is a szavakat!

A hivatalokban héttől délután háromig tart a _____.

Az iskolában minden félévben megváltoztatják az _____.

(2 pont)

10. Írd le az 1. szöveg 6. bekezdésében levő számnevet betűkkel!

(1 pont)

11. Pótold a perek receptjének utolsó mondatában a két felszólító módú igét (többes szám első személyben)!

Egy kiló lisztből közepesen lágy tésztát gyúrunk. A tésztát fél órát pihentetjük.

Ezután a megformázott perecek tetejét _____ tojássárgájával,
(megken)

és _____ sütőbe!
(tesz)

(2 pont)

12. Pótold a mondatokban a zárójelben megadott szavak megfelelően toldalékolt alakját!

A _____ Kaszás Irénnél a biodinamikus _____
(Völgyifalu) (kertészet)

ismerkedett a stáb.

Kaszásék _____ is készítenek olajat.
(kendermag)

(3 pont)

N 1 9 1 1 3 1 3 1 0 9

9/16

13. Írd ki az alábbi mondatból a kért mondatrészeket!

A jövő csak a külföldi receptek és szabályrendszerek alapján képzelhető el?

Állítmány: _____

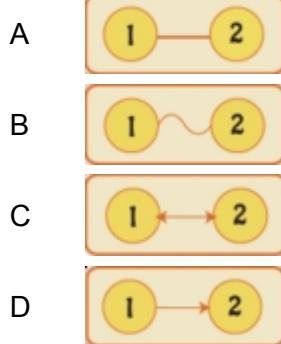
Alany: _____

Minőségjelző: _____

(3 pont)

14. a) Karikázd be az alábbi összetett mondat ábrájának betűjelét!

Közel húsz éve tévézem, és mindig természetes közegemnek éreztem a magyar vidékek bemutatását.

(1 pont)

14. b) Folytasd okhatározói mellékmondattal a főmondatot!

A nagymamám nem tudta megnézni a Gasztroangyal muravidéki epizódját,

(1 pont)

15. Írj egy kb. 30–35 szóból álló meghívót Borbás Marcsi könyvének muraszombati bemutatójára a szöveg és az alábbi adatok felhasználásával!

A	B	C	D
2	1	2	1

Adatok: Muraszombati Területi és Tanulmányi Könyvtár, 2019. május 23., 19 óra, Szabó Ferenc könyvtáros

N 1 9 1 1 3 1 3 1 1 1

II. RÉSZ

A II. rész feladatai a Kockacukor című mű részletéhez kapcsolódnak. Figyelmesen olvasd el a szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

1. Melyik állítások igazak a szövegre? Karikázd be a betűjelüket!

A A szöveg drámai műből való.
B A szövegen uralkodik a leírás.
C Az elbeszélő egyes szám harmadik személyben meséli el a cselekményt.
D A szöveg formája szerint próza.
E A szövegen sok költői kép van.

(2 pont)
2. A teljes mű terjedelme 283 oldal. Karikázd be a teljes mű műfajának betűjelét!

A elbeszélés
B komédia
C elbeszélő költemény
D regény

(1 pont)
3. Pótold a főszereplő „személyi igazolványában” a hiányzó adatokat!

Teljes neve:	_____
Beceneve:	_____
Életkora:	_____

(1 pont)

4. Fogalmazd meg az első bekezdés alapján:
4. a) miről álmodozik a főszereplő a jövőjét illetően,

(1 pont)

4. b) továbbá azt, hogy megfelelő lenne-e számára ez a „munka”!

(1 pont)

5. Pótold a hiányzó szavakat a szöveg értelmében!

A főszereplő _____ készít egy _____
nevű fiúnak. Akkor született meg benne ez az ötlet, amikor a fiúval találkozott a
_____. A receptet a/az
_____ kereste meg.

(2 pont)

6. a) Fogalmazd meg röviden, mi volt a lány célja ennek az ételnek az elkészítésével!

(1 pont)

6. b) Mutasd be, milyen babona adta neki az ötletet!

(1 pont)

N 1 9 1 1 3 1 3 1 1 3

7. Karikázd be az alábbi mondat megfelelő folytatásának betűjelét!

A főszereplő attól tartott,

- A hogy a fiú a mágikus hozzávaló miatt a kutyájának adja az ételt.
- B hogy a fiú nem fogadja el tőle az ételt.
- C hogy a fiú a mágikus hozzávaló miatt kidobja az ételt.
- D hogy a fiú jó étvággyal elfogyasztja az ételt.

(1 pont)

8. Írd a vonalra, mikor készítette a főszereplő az ételt, és mennyi időt vett az igénybe!

(1 pont)

9. Írd a vonalra az aláhúzott szó rokon értelmű megfelelőjét!

Egyet kiírt, és látta, ezt pikk-pakk el tudja készíteni... _____

(1 pont)

10. Írd ki a 3. bekezdésből (*El is határozta... kezdetű*) az alábbi jelentésnek megfelelő szókapcsolatot!

nincs szerencséje _____

(1 pont)

11. Sohonyai Edit 1970-ben született. Melyik magyar író született ugyanabban a században, mint ő? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

- A Mikszáth Kálmán
- B Nógrádi Gábor
- C Móricz Zsigmond
- D Jókai Mór

(1 pont)

12. Írd a műcímek előtti vonalra a megfelelő szerző betűjelét a 11. feladatból!

- Légy jó mindhalálig
 Szent Péter esernyője
 PetePite

(2 pont)

13. Írd az első vonalra a 12. feladatból annak a műnek a címét, amelyikből az alábbi részlet való, a másodikra pedig a főszereplő kisdiák teljes nevét!

„A kollégium nagy, komor, négyszögű épület. Voltaképpen csak az első része komor, a Nagytemplom felőli ősi épület [...]

A kisdiák e percben a szoba közepén álló nagy asztal legutolsó, legbelső fiókját kihúzva, abban kotorász. Ennek a fióknak az első oldala zöldre van festve, mint maga az asztal.”

A mű címe: _____

A kisdiák teljes neve: _____

(1 pont)

N 1 9 1 1 3 1 3 1 1 5

14. A részlet azzal fejeződik be, hogy a főszereplő majd megálmodja, hogyan juttatja célba Élete Főművét. Gondold ki, hogyan teszi ezt meg, és írd le ezt 5–8 mondatban!

A	B	C	D
2	2	1	1

Összpontszám: 60

Üres oldal

Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj! Ide ne írj!